

nos az egyik történet teatermosz-szal örületbe kergetett szereplője, bizonyos Schober nem tudott rájönni, vagy amihez az eleve huzatos Lajosnak, a naprendszerközi kereskedelmi attasénak genetikailag érzéke sem volt. De mi van azokkal, akiknek van érzékük a szívatáshoz, mondjuk mi a helyzet a kedves olvasóval, aki nem feszeng a csukott ablaknak nekiugró, nyomorék Mozart-macska története hallatán? Semmi. Épp azért jó szívatásokról szóló sztorikat hallgatni, mert nem velünk történtek meg a bennük foglaltak, Falvai pedig éppen erre apellál, mint minden valamire való mesélő.

Fontos lenne beszélni a Falvai-világ elhagatott és a humor természetessége révén talán kissé elleplezett oldaláról, az olykor tesztozsterontól szagló tatabányai eastern képkockáin kirajzolódó szféráról is, vagyis arról az érzelmi háterszágról, amely az egész történetmondást keretezi. Ilyen például a történetmondó fiú „faterjával” szembeni tisztelete és csodálata, akinek viselt dolgairól ugyanolyan kenetteljes hangon beszél, mint saját ügyeiről. De ehhez kapcsolódik a kötet egy kissé nyomasztó alap-tapasztalata is, a mindent átszövő, ugyancsak indaszerű hiábavalóság érzete, amit Bódi bácsi perpetuum mobiléje vagy Lajos Guvuxu-utópiája áraszt magából. Vergődés a rozsdaszagú árnyékvilágban, ahol

a lottóötös távoli ígérete még képes egy csapóajtónyi reményt nyújtani az örök romantikus egyszerű embernek. Azt hiszem, Falvai Mátyás következő köteteiben hasonló alapszerkezetű világ fog visszaköszönni, mert az ezzel kapcsolatos, mélyben meghúzódo tapasztalatok megírásért kiáltanak. Más kérdés, hogy a lazaság gúnyájába öltöztetett nemzedéki hangnem nem kifejezetten kedvez e problémák artikulálásának, inkább csak egy vas-kos kötet lappangási idejét tolja ki.

Egyébként van egy lottós sztori a könyvben, ami arról szól, hogy a fatarnak egyszer négyese lett a lottón. De azt inkább olvassák el.

ZSOLNAI GYÖRGY

(*FISZ, Budapest, 2010,*
144 oldal, 1950 Ft)

BERKA ATTILA:
Hosszúkávè külön
bideg tejjel

Berka Attila második prózakötetével jelentkezett 2010 végén, ismét a Spanyolnátha Könyvek sorozatában. Egy mélyen magába tekintő, önmagát kereső ember gondolataival találkozunk a műben, aki a külvilág szemlélése közben fogalmazza meg érzéseit, félelmeit, kételyeit, a világhoz és önmagához való viszonyát. Teszi ezt oly módon, hogy egy-

két oldalas jegyzeteket ír, hosszúkávé mellett, ahonnan nem hiányozhat a „külön hideg tej” sem. A kávézás motívuma foglalja keretbe az önállóan is értelmezhető, rövid fejezeteket, amelyek végül mégis egészet adnak ki. A szerző által mesélt kis „félíg-történetek” újrjátszódnak az emlékezés jelenvaló folyamataiban, és összekeverednek a valóságos jelennel, vagy legalábbis belevegyülnek, belekeverednek.

Ebben a könyvben jóval kevésbé érzem nyomasztónak azt a depressziót, amely Berka *Lada Béla nem hal meg* című könyvében nagyon markánsan megjelent, noha ez a mű is távol áll attól, hogy megvidámítsa a szívet. Inkább egyfajta beletörődő, belenyugvó hangulatot áraszt. „[...] se tartalom, se jelentőség, nagyüzem, ez van itt, hullamerevség, örökéletű semmi” – adja leírását korunknak, amelyben élünk, amilyenek sokan látják és érzékelik világunkat, amiből jó lenne kilépni, de nem lehet. Nem véletlenül jut eszembe

Voltaire, aki azt üzeni a mának is, hogy „műveljük kertünket”, mert ez az egyetlen értelmes dolog, amit tehetünk, amivel megvédhetjük magunkat a világ értelmetlenségétől. Ez jön le nekem és talán másnak is majd a könyvből. Vagy ez is.

Zombi vagy vámpír legyen az ember e világban? – teszi fel a kérdést Berka. A választ maga találja meg a maga számára: talán inkább író. (A saját szempontjából majdnem isten.) De ki az író? Kertművelő. Hogy milyen kertet művel? Mindannyiunkét. Hát csak szedegesse ki belőle a bogáncsokat, van bőven!

A könyv úgy íródik, ahogy születnek a gondolatok. Kávézás előtt, közben és után, hömpölygő, áradó patakként. Kicsit hasonlóan, mint Hrabalnál, csak az ironikus, gyermekien naiv felhangok hiányoznak belőle, ezért mégis egészen más lesz. Azonos az olvasás fontossága is, az olvasás íze, folyama, élvezete, átfordulása az olvasottak továbbgondolásába, az intellektuális építkezés.

Petőcz András három szóval jellemezte a könyvet: „magány, meditáció, menekülés”. Három M. Átjön ide is Lada Béla egyedüllete, ami azonban lehetővé teszi – a kávézás ürügyén – a világról való elmélkedést,

a megfigyeléseket (a szerző nagyon pontos megfigyelő), egyfajta egzisztencialista lételemzést, elsősorban önmagáét. Berka Attila, miközben szemlélődik, arra vágyik, amire talán az olvasó is, hogy „zeneivel, jósággal, bőséggel” legyen

körbevée. De mintha labirintusban botorkálnánk, miközben arra vágyunk, amire a szerző: „jöhetnek új kalandok, egészen újak, idegenek, felkavarók, vagy épp végtelenül unalmasak, érdektelenek, mindegy, csak ne, ne, ne az legyen, ami eddig, ami ural és vezet, körbevesz és megfojt”. Fel-felbukkan tehát az elvágódás: elmenni valahová, máshová, máskor meg úgy néz az író a körülötte nyüzsgő valóságra, mintha színházi előadást szemlélné.

Néha összecsúsznak az idősíkok (à la Semprun), vagy a valóság és a képzelet jelenetei, szürreális történései keverednek, a szerző tehát próbálgatja az írás adta lehetőségeket.

A könyv kiadásának helye Hernádkak, ahová a Spanyolnátha főszerkesztője és szerkesztősége (melynek Berka is tagja) kiköltözött, mondhatni elvonult, de ami mégis a világ közepe tud lenni, legalább annyira, mint Miskolc vagy a főváros. Mert hát hol is van Európa (nekünk a világ)? – kérdezhetjük. Európa ott van, ahol a kultúra. Így tehát Hernádkakon is. És Berka Attila könyvében. Ott is. Iszol egy hosszúkávét, és minden rendben van. „Mindenki fontos, jelentős, bizonygatja magának, a külvilágnak az egyediségét, a megismételhetetlenségét. És habár alapvetően igazuk van, a szinte a nemlét végső nyugalomába átívelő

csendes szemlélődésedet nem cserélnéd el semmivel, senkivel.”

LÁNG ESZTER

(*Spanyolnátha Könyvek, Hernádkak, 2010, 124 oldal, 1980 Ft*)

TRENKA CSABA GÁBOR: *Egyenlítői Magyar Afrika*

„Nagyon szerettem a regényt, mert jó volt az alapötlete, a hangulata, jól volt megírva, és az évek során mindig a kezembe akadt egy az antikváriumokban, és egy idő után már sehol nem láttam. Mindig benne volt a fejemben, hogy ki kéne már adni, de nem jutottunk el oda. Most viszont igen. Elolvastuk, hogy kiállja-e az idő próbáját. Kiállta.” A kiadó blogján olvasható személyes hangú bejegyzés kellőképpen rávilágít a kötet sajátos sorsára. Trenka Csaba Gábor könyve ugyanis a rendszerváltás utáni magyar irodalom egyik méltatlanul elkallódott, ám mellőzöttségében is meghatározó regényeként vált félig-meddig kultikus szöveggé.

A helyszín Hungarovill, az afrikai magyar gyarmat központja. Itt látja meg a napvilágot Lajtai Gábor 1960-ban. A konszolidáló fasizmus időszaka ez, merthogy a II. világháború ebben az alternatív valóságban különbékével zárult